

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet
Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande
Viceantråd
Harry Jansson

Föredragande
Jurist
Camilla Hägglund-Palmqvist

Justerat
Omedelbart

Nr 106

Europaparlamentets och rådets direktiv
(EU) 2021/555 om kontroll av förvärv och
innehav av vapen.
ÅLR 2021/3859

Beslut

Landskapsregeringen beslöt anteckna notifieringen för kännedom.

Nr 107

Inrikesministeriets begäran om utlåtande
om beredningssektorernas bedömnings-
promemorior om förstudien om en
reform av räddningslagen.
ÅLR 2021/3494
374 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt avge utlåtande enligt **bilaga 1**.

Hänvisning
VN6185/2021-SM-20

Inrikesministeriet

Kontaktperson
Camilla Hägglund-Palmqvist

kirjaamo@intermin.fi

Ärende

Utlåtande om beredningssektorernas bedömningspromemorior om förstudien till en reform av räddningslagen

Ålands landskapsregering har beretts tillfälle att inkomma med ett utlåtande om beredningssektorernas bedömningspromemorior om förstudien om en reform av räddningslagen.

Målet med projektet är att göra en övergripande utredning och bedömning av synpunkterna om behovet av att ändra lagstiftningen om räddningsväsendet speciellt gällande utveckling av räddningsväsendet, inrättandet av ett räddningsväsende på landskapsnivå samt den översyn av lagens struktur som de tidigare ändringarna förutsätter.

Enligt 18 § 6 p. Självstyrelselagen för Åland (1149/1991) tillhör brand- och räddningsväsendet landskapets lagstiftningsbehörighet. Enligt 27 § 28 p. tillhör befolkningsskyddet rikets lagstiftningsbehörighet. Rikets räddningslag gäller således på Åland endast till den del befolkningsskydd och inrättande av skyddsrum berörs. Åland har en egen räddningslag ÅFS 2006:106. Landskapsmyndigheterna deltar i befolkningsskyddet i enlighet med vad som stadgas i Presidentens förordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter inför undantagsförhållanden (FFS 900/2000). Enligt den så kallade överenskommelseförordningen ska de förberedande uppgifterna som ankommer på rikets myndigheter skötas gemensamt av rikets och landskapets myndigheter. För de uppgifterna finns en samrådsdelegation för beredskapsärenden med representanter från rikets och självstyrelsens myndigheter.

Med beaktande av det ovan anförda har landskapsregeringen sålunda endast valt att kommentera sektion 3 – Beredskap för undantagsförhållanden samt befolkningsskydd.

Behörighetsfördelningen och de åländska förhållandena är korrekt beskrivna på sidan 11 i förstudiens sektion 3.

Befolkningsskydd

Landskapsregeringen delar uppfattningen att befolkningsskyddsuppgifterna, rollerna och de skyldigheter som hänger samman med dem bör förtydligas i kommande lagstiftningsprojekt. Åland har som tidigare anförts egen behörighet gällande brand- och räddningsväsendet och egen räddningslag men reglerna gällande befolkningsskyddet finns i rikets räddningslag. För tydlighetens skull är det bra att reglerna gällande befolkningsskyddet är avgränsade och alternativet att utarbeta en särskild befolkningsskyddslag skulle underlätta i praktiken för de åländska aktörerna. Landskapsregeringen understöder också att begreppet "olyckor och tillbud" och inte endast "olyckor" bör användas i lagstiftningen. Begreppet tar hänsyn till andra störningssituationer som innebär fara som till sina verkningar motsvarar en olycka, där räddningsväsendets kapacitet bör kunna utnyttjas.

Befogenhet att beordra att skyddsrum ska försättas i sådant skick att de kan tas i bruk.

I förslaget förs fram att det ska föreskrivas en tydlig separat behörighet för räddningsmyndigheten att beordra att skyddsrum ska försättas i sådant skick att de kan tas i bruk. Landskapsregeringen understöder att befogenheterna att beordra fastighetsägare att ställa i ordning skyddsrum klarläggs. På Åland bör det vara räddningsmyndigheterna eller Statens ämbetsverk på Åland som ska kunna beordra iordningställandet.

Plan för ibruktagande av skyddsrum

Det föreslås en skyldighet för fastighetsägaren att utarbeta en plan för ibruktagande av skyddsrum. Genom ändringen fastställs att skyddsrummen kan tas i bruk inom 72 timmar. Det föreslås att räddningsmyndigheten ska övervaka fastighetsägarnas skyldighet att utarbeta en plan. Landskapsregeringen understöder förslaget.

Skyddsrum

Av förslaget framgår att både landskapsregeringen och Statens ämbetsverk på Åland i tidigare utlåtanden har föreslagit att Statens ämbetsverk på Åland allmänt ska sköta samordningen av de befolkningsskyddföberedelser och befolkningsskyddsarrangemang som gäller landskapet Åland. Det bör också fortsättningsvis vara Statens Ämbetsverk på Åland som kan bevilja vissa lättnader i anknytning till inrättande av skyddsrum. Detta för att få en överskådlighet och en enhetlig linje då Åland har 16 kommuner. På Åland är det mer kostnadseffektivt att en myndighet sköter samtliga ärenden. Om kommunerna skulle ges den myndighetsuppgiften skulle det innebära att 16 myndigheter på Åland skulle utföra den. Reglerna gällande lättnader i anknytning till inrättande av skyddsrum bör preciseras och vara lika i hela landet.

Statens deltagande i upprätthållandet av beredskapen

Staten kan delta i upprätthållandet av räddningsväsendets beredskap genom att skaffa specialmateriel eller finansiera bestämd verksamhet. Landskapsregeringen poängterar att detta också bör gälla anskaffningar eller finansiering av beredskapen på Åland.

Lägesbild

Det föreslås att lägesbildsverksamheten bör regleras i den kommande lagstiftningen. Det bör regleras hurudan lägesbild som ska sammanställas, hur den ska analyseras och vem som ska ges tillgång till den. Landskapsregeringen påpekar att detta men även övriga förslag kan medföra behov av ökade personalresurser på Åland. Skyldigheterna gällande befolkningsskydd gäller Åland likaväl som vilken annan del av Finland. Redan från början bör det planeras så att de åländska räddningsmyndigheterna kan utföra sina uppgifter på svenska. Om det upphandlas IT-system eller annan teknik för lägesbild är det av största vikt att systemet också är på svenska. Detsamma gäller ett eventuellt register över beredskapsuppgifter.

Utbildning

Landskapsregeringen och Statens ämbetsverk på Åland har i många år arrangerat utbildningar i beredskapsärenden tillsammans med Räddningsinstitutet i Kuopio. Utbudet av de kurser som finns på svenska är magert om man jämför med de finskspråkiga kurserna. Under första veckan i juni 2021 hölls en grundkurs i beredskap över teams. Vid kursutvärderingen framkom önskemål om att det borde arrangeras också fortsättningskurser på svenska och inte endast grundkurser. Landskapsregeringen understöder förslaget att tillföra mer resurser till utbildning.

Slutsats

När räddningsmyndigheterna i riket förs över från kommunerna till regionförvaltningsverken bildar de stora enheter med mycket personella och övriga resurser. På Åland finns det två räddningsmyndigheter varav den ena är Mariehamns räddningsverk och den andra räddningsområde Ålands landskommuner. Skillnaden mellan de stora regionalförvaltningsverken och Ålands små räddningsmyndigheter kommer att bli stor. Detta kan innebära att de skyldigheter gällande beredskap för undantagsförhållanden samt befolkningsskydd som påförs regionalförvaltningsverken blir utmanande att uppfylla på Åland. Landskapsregeringen framhåller dock att genom tillhandahållandet av utbildning, materiel och IT-system på svenska ökar förutsättningarna för de åländska myndigheterna att uppfylla kommande krav.

Avslutningsvis understryker landskapsregeringen att det finns behov av en överenskommelseförordning som reglerar fördelningen av förvaltningsuppgifter mellan Åland och Finland då beredskapslagen tillämpas vilket också har uttryckts av

Grundlagsutskottet i Grundlagsutskottet utlåtande GrUU 6/2009 rd och
Grundlagsutskottets betänkande GrUB 1/2021 rd.

När lagstiftningsarbetet går vidare önskar landskapsregeringen möjlighet att höras
gällande förslaget till ny lagstiftning.

Vicelantråd

Harry Jansson

Jurist

Camilla Hägglund-Palmqvist